

Н.О. Лисак, канд. пед. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

Н.В. Петренко, канд. пед. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ «ЕТИКИ БІЗНЕСУ» ФАХІВЦЯМ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ

«Етика бізнесу» повинна займати важливе місце в системі сучасної підготовки фахівців торговельно-економічного профілю, які готуються активно включитися в різні сфери ділового життя України. Вивчення цієї дисципліни надасть студентам можливість ознайомитися з філософсько-етичними концепціями, надбанням вітчизняного та зарубіжного досвіду використання етичних принципів та норм у сфері бізнесу. Головна мета викладання дисципліни «Етика бізнесу» полягає в підготовці студентів до роботи в системі бізнесу на основі сучасних етико-моральних та етико-психологічних вимог. Предметом вивчення дисципліни є сукупність етичних норм та етико-психологічних принципів поведінки людей, зайнятих в сфері бізнесу та управлінської діяльності. Завданням вивчення дисципліни є забезпечення студентів необхідними теоретичними знаннями, практичними навичками щодо етичних проблем ділового життя; формування у студентів цілісних уявлень про сучасні концепції етики бізнесу, прикладної етики та корпоративної соціальної відповідальності, а також аспектами практичного застосування цих концепцій в процесі управління компанією з метою побудови ефективної й етичної взаємодії бізнесу та суспільства.

Методи ознайомлення студентів з питаннями етики різні. Важливим в ході викладання курсу «Етика бізнесу» є розгляд етичних принципів та моральних норм, якими в своїй професійній діяльності керуються учасники бізнесу. На нашу думку, значний соціально-етичний компонент міститься в осмисленні майбутніми підприємцями змісту поняття «совість».

Під час лекційних та семінарських занять ми намагаємося вирішувати із студентами проблемно-аналітичні задачі.

Приклад 1. Спробуйте застосувати «Золоте правило етики» в таких ситуаціях: два комерсанти домовляються про майбутню угоду; вимушена допомога знайомому в скрутний (невигідний) для Вас час; Вас обікрали; на ринку Ви побачили, як у торговця вкрали кілька яблук (або чого-небудь); у Вас за спиною Вам «перемивають кісточки».

Викладачі кафедри суспільних та гуманітарних дисциплін ХДУХТ залучають студентів до дискусій, націлених на стимулювання роздумів. Приклади питань до дискусії:

1. Як ви вважаєте, які якості керівника – професійні, ділові чи моральні – є найбільш значущими в його діяльності?

2. Припустімо, що керівникові необхідно скоротити вдвічі працівників підприємства, щоб підвищити його рентабельність. Але скорочені працівники залишаться без коштів, тому що безробіття в галузі досягло високого рівня. Що, на ваш погляд, слід зробити керівнику в такій ситуації?

3. Дайте оцінку вчинкам героїв бізнесу («Мое життя» Генрі Форда), героїв романів Т. Драйзера «Фінансист», «Титан», «Геній», Д. Уоллера «Банкір», А. Хейлі «Міняйли» у співставленні з героями О. де Бальзака «Банківський дом Нюсінген» та «Гобсек» (на власний вибір).

Нами були розроблені і запропоновані завдання для самостійної роботи та поглиблення знань, творчі завдання (теми рефератів, презентацій Microsoft Office Power Point, газет Microsoft Office Publisher), наприклад:

1. Якість продукції як індикатор рівня культури бізнесу.
2. Сексизм у рекламі: морально-етичні проблеми.
3. Етичні проблеми віртуальної економіки.
4. Етичні аспекти бізнесу українських банків.
5. «Не обдуриш – не продаси». Чи існує етика ринку?
6. Інформаційні війни та економічне шпигунство: моральна, економічна оцінка.

Таким чином, «Етика бізнесу» повинна забезпечити не тільки становлення активної пізнавальної позиції студента, а й спрямованість на те, щоб подальша діяльність майбутнього спеціаліста торговельно-економічного профілю відповідала не тільки законодавству, а й моральним нормам.

Сучасні студенти мають засвоїти певні інструменти (правила та норми) етики бізнесу та вміти впроваджувати їх у ділові стосунки із колегами, партнерами і конкурентами. Це, в свою чергу, сприятиме розвитку цивілізованих ділових відносин в країні та підійме авторитет національного підприємця в очах закордонних партнерів. Немає жодного сумніву, що студенти оцінять можливість вивчати питання етики бізнесу.